

CORELAREA DINTRE SISTEMUL DE EDUCAȚIE A TINERETULUI ȘI PIAȚA MUNCII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*Corina CAUȘAN, drd., UTM
Andrei COJUHARI, dr. hab., profesor, UTM*

Corelarea dintre oferta educațională și piața muncii are un impact considerabil asupra dezvoltării economice a țării. Colaborarea dintre sistemul educațional și reprezentanții pieței muncii poate conduce la generarea unei oferte educaționale care să corespundă cantitativ și calitativ necesarului de forță de muncă, ceea ce va contribui la reducerea ratei șomajului și a fluxului cetățenilor care pleacă peste hotare, precum și a ratei populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale.

***Cuvinte cheie:** ofertă educațională, forță de muncă, tineret, piața muncii, rata șomajului, migrarea forței de muncă.*

Introducere. Tinerii constituie un grup social foarte important în Republica Moldova din perspectiva dezvoltării sociale și economice a țării. Încadrarea tinerilor în câmpul muncii este primordială pentru integrarea lor socială. Având un loc de muncă, tinerii sînt stimulați să-și crească potențialul economic, să învețe continuu și să contribuie la dezvoltarea social-economică a țării.

Din punct de vedere al pieței forței de muncă, în Republica Moldova în anul 2012 au fost înregistrate 279,7 mii de persoane cu vîrstă de 15-29 de ani sau 23% din numărul total al populației. Rata șomajului în rîndul acestei categorii de vîrstă constituie 9,9%, fiind de 1,8 ori mai înaltă decît rata șomajului la nivel de țară, care a constituit 5,6% [2].

Conținutul de bază. Tranziția de la școală la muncă este un proces foarte important pentru tineri. Cu cît mai repede aceștia se vor încadra în câmpul muncii, cu atît mai multă experiență, abilități de muncă și venituri financiare acumulează și cu atît mai mult contribuie la dezvoltarea social-economică a țării. Această tranziție în Republica Moldova este însă destul de grea și îndelungată, iar una dintre cauzele principale este ineficiența sistemului de învățămînt de a pregăti tinerii pentru a putea face față cerințelor actuale ale pieței muncii [4].

Astfel, ne-am propus să analizăm printr-un sondaj nivelul de pregătire a tinerilor în relație cu piața de muncă pentru a găsi anumite soluții ce ar spori numărul tinerilor angajați. Studiul s-a realizat în perioada 15 aprilie -15 iulie 2013, avînd ca metodă de înregistrare a datelor statistice – **cercetarea prin sondaj sociologic**. Sondajul a cuprins un eșantion de 810 tineri din Republica Moldova cu vîrsta între 15 și 30 de ani (inclusiv 270 din partea stîngă a Nistrului). Studiul a cuprins raionul Briceni, UTA Găgăuzia și raioanele de pe malul sîng al Nistrului.

Distribuția după **nivelul de educație** denotă că majoritatea tinerilor chestionați au studii gimnaziale complete (33,13%). 19,97% au absolvit școala generală (11 clase), 15,57% au studii liceale complete, 9,20% au absolvit școli profesionale, iar 8,52% – colegii, 11,91% au studii universitare sau grad de masterat, iar 0,77% au doctoratul susținut, pe cînd 0,63% nu au studii (fapt înregistrat în UTA Găgăuzia și pe Malul Stîng al Nistrului). Structura nivelului de educație este în Figura 1.

CORRELATION BETWEEN EDUCATIONAL SYSTEM AND THE LABOR MARKET IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

*Corina CAUȘAN, PhD Student, UTM
Andrei COJUHARI, PhD, Professor, UTM*

Correlation between educational offer and labor market has a considerable impact over economic development of the country. Cooperation between educational system and representatives of labor market can generate an educational offer that meets, at qualitative and quantitative level, the needs of labor force, which will contribute to the decrease of unemployment rate, citizens' flow abroad and of population's rate exposed to poverty and social exclusion.

***Key words:** educational offer, labor force, youth, labor market, unemployment rate, labor force migration.*

***JEL Classification:** O15, I21, I25, J61, J64, J82*

Introduction. Youth represent a very important social group in Republic of Moldova in terms of social and economic development of the country. Having a job, youth are stimulated to increase their economic potential, to study continuously and to contribute to the social-economic development of the country.

Speaking about labor force market in Republic of Moldova, in 2012 were listed 279,7 thousand persons aged between 15-29 years old or 23% from the total number of population. Unemployment rate among this category represents 9.9%, being 1, 8 higher than nationwide unemployment rate, which was 5.6% [2].

The basic content. Transition from school to work is a very important process for youth. The sooner they integrate into employment the more experience, skills and income they accumulate and the more contribute to the social-development of the country. This transition in Republic of Moldova is yet pretty difficult and extended, one the reasons being the inefficiency of the education system in preparing youth to face current requirements of labor market [4].

Therefore, we intend to analyze through a survey the level of youth preparedness related to labor market in order to find solutions to increase the number of young employees. The study was realized in the period 15th of April – 15th of July 2013, using as method for registration of statistic dates – **research by social survey**. The survey covered a sample of 810 youth from Republic of Moldova aged between 15 and 30 years old (including 270 from the left bank of Dniester). The study covered Briceni district, UTA Gagauzia and districts from the left bank of Dniester.

Distribution by **level of education** shows that majority (33.13%) of questioned youth have completed secondary studies (9 years). General secondary school (11 years) is graduated by 19.97%, high school by 15.57%; professional schools by 9.20%, colleges by 8.52%, universities by 11.91%, PhDs by 0.77%, while 0.63% have no studies at all.

The structure of education level is presented in a graphic in Figure 1.

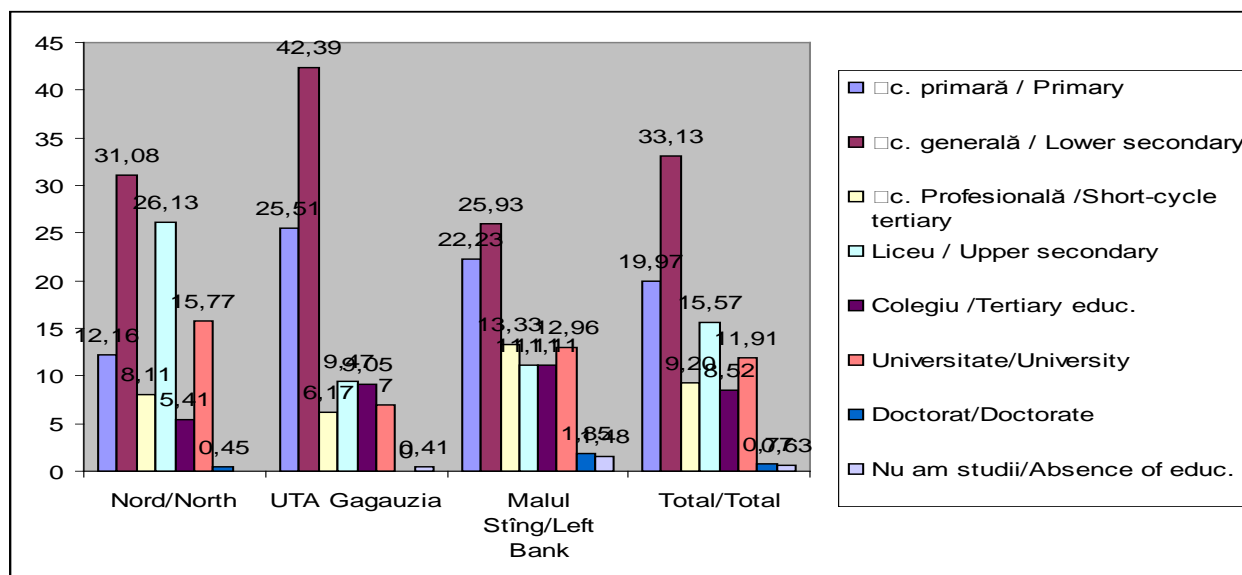

Fig.1. Structura nivelului de educație obținută pe eșantion/
 Fig. 1. The structure of education level

Sursa/Source: Elaborată de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Studiul cantitativ a abordat problema calității procesului educațional prin evaluarea nivelului de satisfacție al tinerilor de condițiile din școli, de studiile primite și de utilitatea acestora.

Practic 60 la sută din respondenți au considerat că dispun de condiții bune și excelente de învățămînt. Numai 6,38% au apreciat condițiile de învățămînt ca fiind nesatisfăcătoare. O astfel de situație a fost înregistrată în toate regiunile supuse investigării (Fig.2).

The quantitative study addressed the problem of quality of educational process by evaluating the level of satisfaction of youth regarding conditions of study, received studies and their usefulness.

Almost 60% of respondents consider they dispose of good and excellent education conditions. Only 6.38% appreciated education conditions as unsatisfactory. Such situation was registered in all regions covered by the investigation (Fig. 2).

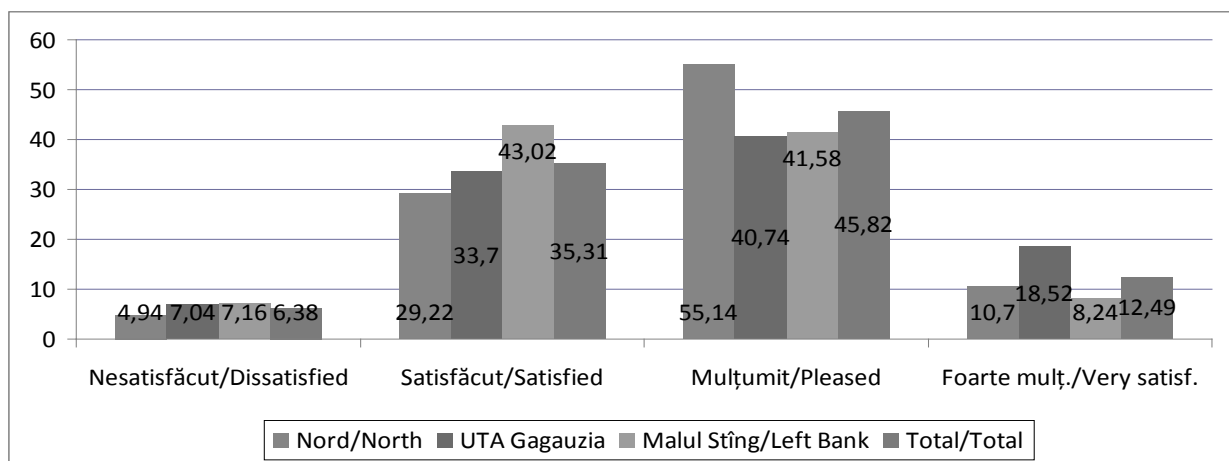

Fig. 2. Nivelul de satisfacție de condițiile de dotare tehnică a instituției de învățămînt pe regiuni (în %)/

Fig. 2. Level of satisfaction regarding conditions of technical equipment of education institution by regions (in %) Sursa/Source: Elaborată de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Respondenții au apreciat și calitatea studiilor obținute pînă în prezent. După cum rezultă din sondaj (Fig.3), 74,47% din respondenți sunt mulțumiți și foarte mulțumiți de calitatea de instruire, 23,06% sunt satisfăcuți, iar 2,47% sunt nesatisfăcuți. Cea mai înaltă pondere a tinerilor nesatisfăcuți de calitatea studiilor se manifestă în raioanele din partea stîngă a Nistrului (5,8%).

Respondents appreciated also the quality of studies received till now. According to the survey (Fig. 3), 74.47% of respondents are pleased and very satisfied of training quality, 23.06% are satisfied, while 2.47% are unsatisfied. The highest share of unsatisfied youth of studies quality is registered in districts from the left bank of Dniester (5.8%).

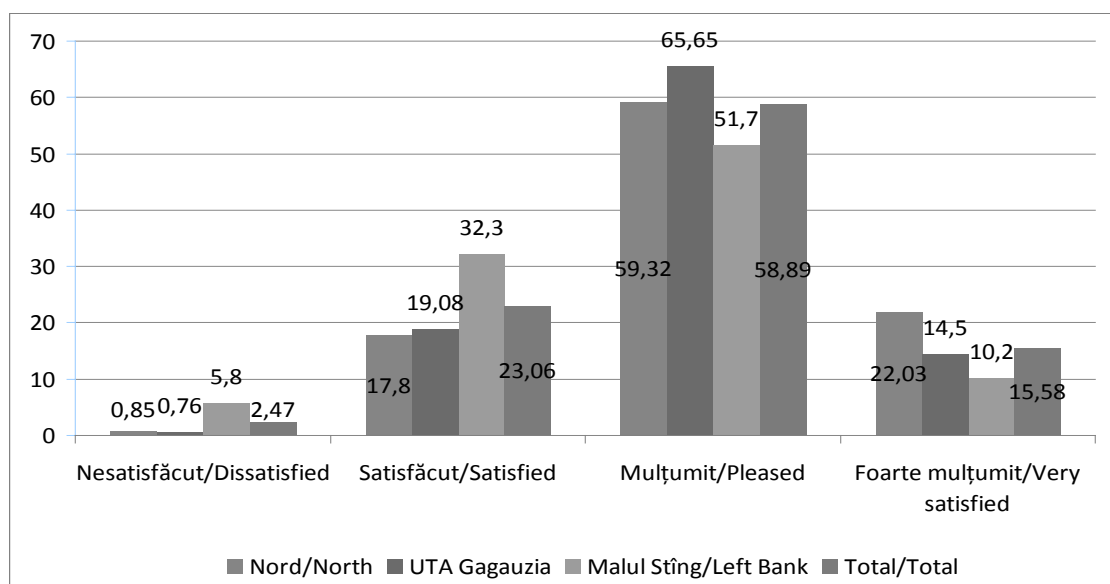

Fig. 3. Aprecierea nivelului calității studiilor obținute pînă în prezent (în %)

Fig. 3. Assessment for level of quality of studies received till now (in %)

Sursa/Source: Elaborată de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Respondenții sondajului au fost rugați să aprecieze pe o scară de la 1 la 10 utilitatea cunoștințelor obținute în procesul educațional la nivel de școală și la nivel de universitate. Rezultatele medii, obținute în localitățile cercetate, sînt relativ similare. Respondenții de pe malul stîng al Nistrului au dat cele mai joase note. Utilitatea cunoștințelor obținute la școală au fost apreciate cu 5,89, iar la universitate cu 5,17. Respondenții din unitatea teritorială autonomă Găgăuzia și-au apreciat cunoștințele acumulate la școală și la universitate respectiv cu 6,28 și 6,21. Respondenții din Nordul țării sînt cei mai exigenți, apreciind utilitatea cunoștințelor cu 7,22 și, respectiv, 7,48.

Respondents were asked to appreciate on a scale from 1 to 10 the usefulness of knowledge received during educational process in school level and university level. Average results obtained in researched areas are similar. Respondents from left bank of Dniester gave the smallest appreciation. Usefulness of studies at school level was appreciated with 5.89%, while at university level with 5.17%. Respondents from Gagauzia appreciated school and university level knowledge with 6.28% and respectively 6.21%. Respondents from the northern part of the republic are the most exigent appreciating usefulness of studies with 7.22% and respectively with 7.48%.

Tabelul 1/ Table 1

Utilitatea cunoștințelor obținute în instituțiile publice de învățămînt, în funcție de distribuția geografică a respondenților (în %) / Usefulness of studies obtained in public education institutions, by geographic distribution of respondents (in %)

Scara/ Scale	Școala / School				Universitatea / University			
	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total
1	-	0,74	0,37	0,56	-	0,43	-	0,43
2	-	0,37	2,21	1,29	-	1,28	1,11	1,20
3	6,94	12,18	14,40	8,86	0,82	8,94	7,01	5,59
4	4,08	13,28	19,93	11,07	3,70	16,17	2,36	7,41
5	6,94	15,13	15,50	10,21	9,88	17,02	31,36	19,42
6	6,53	7,38	7,75	5,04	8,23	13,19	11,07	10,83
7	22,45	15,13	9,59	8,24	11,52	11,91	8,86	10,76
8	29,80	18,08	9,59	9,22	13,17	10,64	4,06	9,29
9	17,14	11,07	12,91	7,99	20,99	10,64	2,58	11,40
10	6,12	6,64	7,75	4,80	7,82	9,79	1,11	6,24
Media/ Average	7,22	6,28	5,89	6,46	7,48	6,21	5,17	6,29

Sursa/Source: Elaborat de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Rezultatele sondajului au demonstrat că școala nu pregătește elevii la un nivel suficient de înalt pentru viață. Tinerii susțin că programul de studii este foarte academic și supraîncărcat cu informații inutile; nu este orientat spre dezvoltarea unor deprinderi practice și pregătirea pentru viața de adult. Programul școlar nu oferă dreptul de a alege și conține un volum mare de informație care nu poate fi memorat. Conținutul programului este mai dificil, comparativ cu programele din alte țări, unde unele disciplinele sînt obligatorii, iar restul opționale și adolescentul poate alege. Tinerii apreciază calitatea unor manuale ca fiind joasă, iar manuale de alternativă nu există.

Odată ce tinerii intră pe piața de muncă și devin economic activi este important de a evalua care este percepția lor în a găsi un loc de muncă. Rezultatele sondajului confirmă, că piața de muncă din Moldova oferă puține oportunități de a găsi un serviciu bine plătit. Ținînd cont de aceasta, mulți cetățeni moldoveni preferă să caute un loc de muncă peste hotare sau nu caută deloc, preferînd fie să-și continue studiile, fie să îngrijească copiii, deseori datorită suportului financiar care vine de la o rudă care muncește peste hotare.

Acest sondaj a evaluat opiniile persoanelor tinere referitor la piața muncii din Moldova, inclusiv comportamentele legate de căutarea serviciului. Tinerii chestionați sînt în mare parte nesatisfăcuți de posibilitățile de angajare în cîmpul muncii în Republica Moldova: 11,06% sînt nesatisfăcuți complet, 28,36% sînt practic satisfăcuți și 32,14% nu intenționează să caute un loc de muncă în viitorul apropiat. Doar 6,62% sînt complet satisfăcuți de oportunitățile de angajare în cîmpul muncii din RM (Fig.4).

Survey results showed that school doesn't prepare students at a sufficient level for life. Youth claim that study programs are very academic and overloaded with useless information; are not oriented toward the development of practical skills and preparation for adult life. School program doesn't offer the right to choose and contains a big volume of information that can't be memorized. The content of the program is more difficult, comparing with other countries, where some disciplines are mandatory and the rest are optional. Youth appreciate the quality of manuals as being low, while alternative manuals don't exist.

Once youth enter on labor market and become economically active is important to evaluate their perception on finding a job. Survey results confirm that labor market in Moldova offers few opportunities to find a well paid job. Given this, many Moldovans prefer to look for a job abroad or not looking at all, preferring to either continue their education or to care for children, often due to financial support that comes from a relative went abroad.

This survey evaluated the opinion of youth regarding the labor market from Moldova, including behavior related to job searching. Questioned youth are mostly unsatisfied of employment possibilities in the labor market in Republic of Moldova: 11.06% are completely unsatisfied, 28.36% are almost satisfied and 32.14% don't intent to search for a job in the near future. Only 6.62% are completely satisfied of employment opportunities in the labor market in Moldova (Fig. 4).

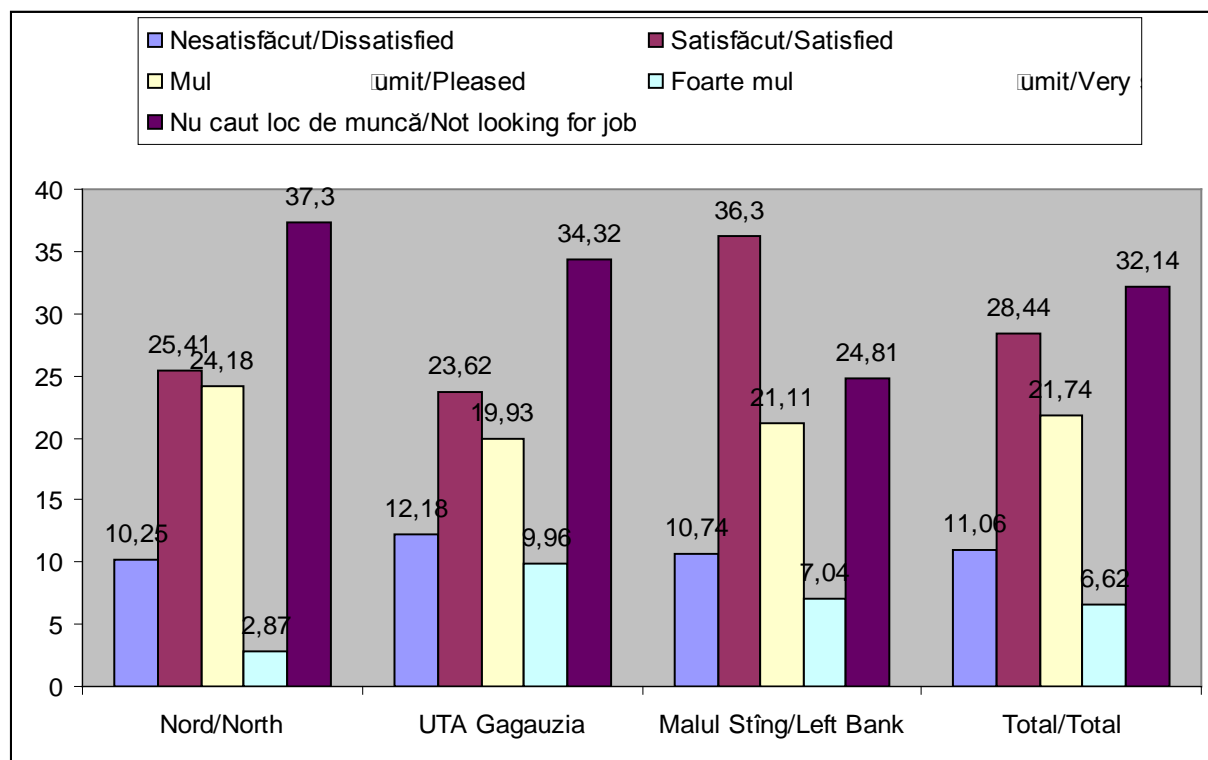

Fig. 4. Aprecierea oportunităților de angajare în cîmpul muncii (în %)/

Fig. 4. Assessment of employment opportunities (in %)

Sursa/Source: Elaborată de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Tinerii chestionați au fost întrebați cum intenționează să obțină un loc de muncă sau cum l-au obținut pe cel actual. Cel mai frecvent ei caută un loc de muncă prin participarea la concursuri deschise și interviuri (26,73%) sau apelând la Agenția Națională de Ocupare a Forței de muncă (20,30%). De asemenea este des întâlnită căutarea unui serviciu în mod „neoficial”, „prin rude/prieteni” (20,18%). Printre metodele folosite mai rar pentru căutarea locurilor de muncă sunt prin intermediul agențiilor private (7,09%) și a pieței locurilor de muncă (12,65%).

Questioned youth were asked how do they intend to obtain a job or how did they get their current job. Mostly they find a job by participating at open contests and interviews (26.73%) or by addressing the National Employment Agency (20.30%). Also is often used an "unofficial" method to find a job with the help of "relatives/friends" (20.18%). As for occasional methods to find a job are used private employment agencies (7.09%) and job markets (12.65%).

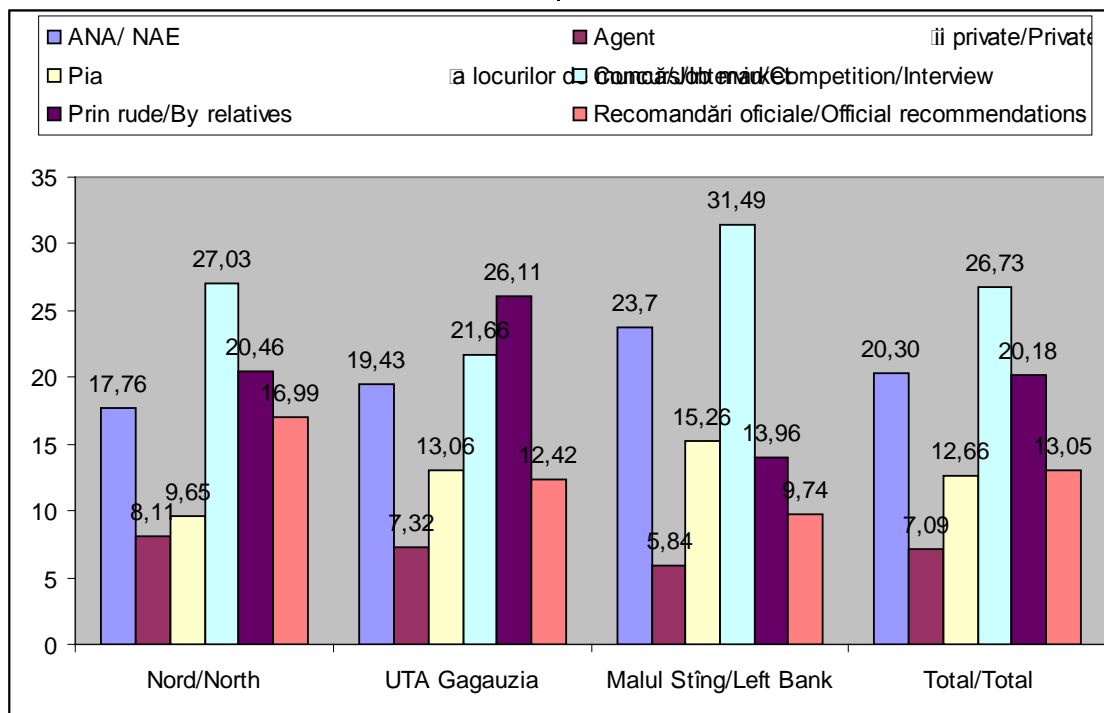

Fig. 5. Metodele de angajare a tinerilor în câmpul muncii (în%)/

Fig. 5. Youth employment methods (in %)

Sursa/Source: Elaborată de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Cele mai frecvent utilizate surse de informare sînt cele neoficiale: internetul (32,07%), ulterior fiind cele mai puțin accesate surse: agențiile de angajare în câmpul muncii (17,62%), ziarele (14,45%). Cele mai puțin accesate surse sunt: prin intermediul prietenilor (12,95%), televiziunea (10,45%), anunșurile pe panourile informative (4,49%).

Most frequently are used unofficial information sources: internet (32.07%), following less used sources as employment agencies (17.62%) and newspapers (14.45%). The least accessed sources are: through friends (12.95%), television (10.45%), ads on information boards (4.49%).

Tabelul 2/Table 2

Sursele de informare utilizate pentru găsirea unui loc de muncă (în %) /
Used information sources to find a job (in %)

Surse de informare / Information sources	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total
TV / TV	8,73	14,85	7,77	10,45
Presa / Press	11,47	15,59	16,29	14,45
Internet / Inernet	28,43	30,45	37,34	32,07
Radioul / Radio	3,24	4,21	4,51	3,99
Agenții de angajare / Employment agencies	19,70	13,61	19,55	17,62
Panouri informative / Information boards	7,48	2,72	3,26	4,49
Prieteni / Friends	16,71	13,61	8,52	12,95
Alte / Others	4,24	4,95	2,76	3,98

Sursa/Source: Elaborat de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Tinerii de pe Malul Stîng consideră că aspectul cel mai important în căutarea unui loc de muncă este un salariu bun (77,83%) și mai puțin de jumătate au considerat drept importante alte criterii: contracte de lungă durată (43,27%), oportunități de studiere și creștere profesională (38,18%), studiile peste hotare (30,77%), mediul plăcut de muncă (29,29%), program de muncă favorabil (28,85%) alte aspecte menționate mai rar. Pentru tinerii din partea de Nord criteriul cel mai important este de asemenea mărimea salariului (79,32%), oportunități pentru studii și creștere profesională (24,64%) și contract de lungă durată (23,91%).

Pentru tinerii din UTA Găgăuzia cel mai important criteriu este de asemenea mărimea salariului (77,07%), contract de muncă de lungă durată (35,0%), oportunități pentru studii și creștere profesională (23,80%).

Youth from the left bank of Dniester consider as the most important criteria in finding a job is a good salary (77.83%) and less than a half considered important criteria as: long-term contracts (43.27%), study opportunities and professional growth (38.18%), abroad studies (30.77%), enjoyable work environment (29.29%), favorable work program (28.85%) and other aspects least mentioned. For northern youth the most important criteria is also the salary (79.32%), study opportunities and professional growth (24.64%) and long-term contracts (23.91%).

For youth from UTA Gagauzia the salary is also the most important aspect (77.07%), long-term contracts (35%), study opportunities and professional growth (23.80%).

Tabelul 3/Table 3

**Calificările necesare pentru obținerea unui post bun (în %) /
Necessary skills and competences to find a good job (in %)**

Criteriile principale / Main criteria	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total
Bine plătit / Good salary	79,32	77,07	77,83	78,07
Mediu de muncă plăcut / Enjoyable work environment	14,61	22,22	29,29	22,04
Oportunități de a învăța și a crește în plan profesional / Study opportunities and professional growth	24,64	23,80	38,18	28,87
Contract de lungă durată / Long-term contracts	23,91	35,0	43,27	34,06
Program de muncă favorabil / Favorable work program	10,91	22,58	28,85	20,78
Serviciu respectabil în societate / Respectable job in society	9,43	17,12	17,28	14,61
Șanse de promovare / Chances of promotion	8,16	25,33	1,20	11,56
Posibilitatea de a aplica cunoștințele obținute în urma studiilor / Applicability of knowledge gained from studies	15,0	25,0	21,87	20,62
Servicii sociale / Social services	12,5	5,13	13,46	10,36
Studii peste hotare / Studies abroad	7,14	10,0	30,77	15,97

Sursa/Source: Elaborat de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Tinerii au fost rugați să prioritizeze calificările care i-ar fi ajutat să obțină un loc de muncă bun: instruirea profesională (71,96% pentru tinerii din partea de Nord, 70,70% pentru tinerii din UTA Găgăuzia și 67,69% pentru cei de pe Malul Stîng) și cunoașterea limbilor străine (respectiv, 54,02%, 55,90 și 50%) au fost indicate ca cele mai importante calificări. Pentru tinerii din partea de Nord, pe locul trei s-a plasat cunoașterea computerului (25,53%), pentru UTA Găgăuzia – educația și cultura generală cu 31,42% și pentru Malul Stîng – abilitatea de comunicare cu 36,03%.

Youth were asked to prioritize skills that would help them to find a good job: professional training (71.96% for northern youth, 70.70% for UTA Gagauzia youth and 67.69% for Left Bank) and knowledge of foreign languages (respectively 54.02%, 55.90% and 50%) were pointed as most important skills. On third place was pointed by northern youth – computer competences (25.53%); by UTA Gagauzia youth – education and general knowledge (31.42%); and by Left Bank youth – communication skills (36.03%).

Tabelul 4/Table 4

**Calificările necesare pentru obținerea unui post bun (în %) /
Necessary skills and competences to find a good job (in %)**

Calificări / Skills and competences	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total
Cunoașterea limbilor străine / Knowledge of foreign languages	54,02	55,90	50,00	53,31
Instruirea profesională / Professional training	71,96	70,70	67,69	70,12
Cunoașterea computerului / Computer competences	25,53	27,55	32,81	28,63
Abilități de comunicare / Communication skills	19,28	21,95	36,03	25,75
Ambiție / Ambition	24,14	10,58	23,65	19,46
Abilitatea de a lucra în echipă / Teamwork abilities	7,89	11,42	12,98	10,76
Studii post-universitare / Post-graduate studies	18,18	16,98	20,75	18,64
Educație generală bună/ grad de cultură adecvat / General knowledge	18,75	31,42	18,60	22,92
Cunoașterea mediului de afaceri / Knowledge of business environment	17,02	12,19	17,64	15,62
Calități de manager/lider / Management and leader skills	4,17	28,26	35,71	22,71

Sursa/ Source: Elaborat de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

În ceea ce privește obstacolele cu care se confruntă tinerii în căutarea unui loc de muncă, majoritatea tinerilor din UTA Găgăuzia (48,40%), Malul Stîng (45,33%) și partea de Nord (40,30%) au considerat lipsa de experiență ca fiind impedimentul cel mai mare la angajare.

Regarding obstacles that youth confront while searching a job the majority from UTA Gagauzia (48.40%), Left bank (45.33%) and North (40.30%) pointed lack of experience as the biggest employment impediment.

Tabelul 4/Table 4

**Problemele principale cu care se confruntă tinerii la angajare (în %) /
Main employment problems that youth confront with (in %)**

Problemele principale / Main problems	Nord / North	UTA Găgăuzia	Malul Stîng/ Left Bank	Total/ Total
Lipsa experienței de muncă / Lack of experience	40,30	48,40	45,33	44,68
Instruire profesională insuficientă / Insufficient professional training	17,13	17,63	20,40	18,39
Nepotism / Nepotism	9,82	15,71	10,20	11,91
Criterii de angajare exagerate / Exaggerated employment criteria	11,08	9,29	5,67	8,68
Concentrarea ofertelor în zonele urbane / Offers concentration in urban areas	10,58	4,17	4,25	6,33
Discriminare / Discrimination	10,58	4,17	3,12	5,96
Fără răspuns / No answer	0,50	0,64	11,05	4,06

Sursa/Source: Elaborat de autori în baza studiului /Elaborated by the authors based on the study.

Necesitatea unei reforme în sistemul de învățămînt în vederea pregătirii tinerilor pentru piața muncii este acceptată de mai mulți cercetători în Moldova și abordată în mai multe analize și documente politice. În raportul comisionat de Uniunea Europeană în 2009 (ETF, 2009) este direct enunțată problema necorelării educației cu cerințele pieței de muncă, iar una dintre cele șapte priorități ale strategiei naționale *Moldova 2020* ține direct de racordarea sistemului

The necessity of educational system reform towards preparing youth for labor market is accepted by many researchers in Moldova and is addressed in several analyses and political documents. In a EU Report from 2009 (ETF, 2009) is directly pointed the problem of mismatch between education and labor market requirements; and one of the seven priorities of *National Strategy Moldova 2020* states the

educațional la cerințele pieței muncii [3].

Corelarea dintre **învățământ** și **piața muncii** poate fi înfăptuită sub diferite forme:

În primul rând este necesar de stabilit care sunt industriile de viitor în Republica Moldova și, respectiv, care sînt cerințele pieței muncii și care sînt abilitățile generale care să-i ajute pe tineri să se poată adapta la condițiile schimbătoare ale pieței muncii. De exemplu, în SUA există un program JAG (*Jobs for America's Graduates*) care este o instituție ce are scopul de a identifica și monitoriza abilitățile de care tinerii absolvenți au nevoie pentru a fi competitivi pe piața muncii. În prezent, în cadrul JAG au fost identificate 37 de abilități care pot fi grupate în 6 categorii: dezvoltarea în carieră, găsirea și obținerea unui post de muncă, etica de muncă, abilități generale, leadershipul și dezvoltarea personală, relații sociale. JAG participă și la elaborarea curriculei [4, p.34].

În al doilea rând, tinerii au nevoie de o bună orientare în carieră. Încă în timpul gimnaziului tinerii ar putea efectua vizite de studiu la diferite întreprinderi, ar putea participa la diferite seminare cu profesioniști din diferite domenii economice etc. Astfel, atunci cînd tinerii trebuie să-și aleagă profilul de studii în liceu, ei deja o fac în mod conștient gîndindu-se la viitorul loc de muncă.

În al treilea rând, tinerii ar trebui să-și poată alege unele subiecte de studiu în dependență de propriul interes și propria percepție despre situația pe piața muncii. Astfel, ar fi redusă parțial problema corelării studiilor cu cerințele pieței muncii, iar tinerii ar căpăta deprinderea de a alege și a fi responsabili pentru alegerea făcută.

În al patrulea rând, tinerii specialiști ar putea fi instruiți – angajatorii sînt stimulați de către stat de a investi în instruirea absolvenților pentru ca aceștia să capete abilități corespunzătoare cerințelor pieței.

În al cincilea rând, instituțiile de învățămînt, potrivit proiectului Codului de educație al RM, ar trebui să se implice mai consistent în pregătirea și plasarea absolvenților în cîmpul muncii; în colaborarea dintre sistemul de învățămînt și mediul economic în formarea profesională; în stabilirea unui cadru facilitat și cooperant de interacțiune a învățămîntului mediu și universitar și a pieței muncii; în extinderea parteneriatului dintre sistemul educațional și mediul economic referitor la crearea centrelor comune de orientare în cariera profesională și de angajare a absolvenților în cîmpul muncii; în organizarea formării profesionale continue; în oferirea locurilor pentru stagii de practică; în implicarea cadrelor de înaltă calificare din mediul economic în evaluarea calității sistemului de pregătire a cadrelor pentru economia națională.

În concluzie menționăm faptul, că corelarea eficientă dintre cererea forței de muncă și oferta sistemului educațional va contribui la sporirea productivității muncii și la majorarea ratei de ocupare a tineretului în activitatea economică și socială.

connection of educational system to labor work requirements [3].

The correlation between education and labor market can be accomplished through different ways:

First of all is necessary to establish what future industries in Moldova are, what the labor market requirements are and what general skills should youth have to be able to adapt the changing conditions of labor market. For example, in USA exists JAG program (*Jobs for America's Graduates*), an institution that aims to identify and monitor skills needed by youth in order to be competitive on labor market. Currently, JAG identified 37 skills grouped in 6 categories: carrier development, job search, work ethics, general skills, leadership and personal development, social relations. JAG participates also in the curricula elaboration [4, p. 34].

Secondly, youth need a good carrier orientation. Since secondary studies youth could make study-visits at different enterprises, could participate in trainings held by professionals in different economic fields, etc. Thus, when youth choose their studies' profile in high-school they do it already being aware of the future job they will get.

Thirdly, youth should have the possibility to choose some disciplines depending on their interest and perception about labor market. In this case would be partly reduced the lack education connection to labor market requirements, and youth would acquire the habit to choose and be responsible for their choice.

Fourthly, young specialists could benefit of professional training – employers could be stimulated by the state to invest in preparing graduates to acquire skills corresponding to labor market requirements.

Fifth, as Education Code from Republic of Moldova mentions, education institutions should involve more in training and recruitment of graduates, in cooperation between education system and economic environment, in establishing an interaction framework for secondary and academic environment with labor market, in extending the partnership between education system and economic environment regarding creation of common centers for continuous professional orientation and recruitment, in offering internships, in attracting highly qualified human resources from economic area in evaluating the quality of staff training for national economy.

In conclusion, we mention that an efficient correlation between labor market requirements and offers of educational system will contribute to the increase of labor productivity and to the growth of youth employment and integration in social and economic activities.

Referințe bibliografice/ References:

1. Legea cu privire la tineret: nr. 279-XIV din 11.02 1999. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1999, nr. 39-41, art. 169.
2. Forța de muncă în Republica Moldova: ocupare și șomaj 2012. Chișinău, 2012. 167 p.
3. Moldova 2020: Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012-2020 [accesat 25 mai 2013]. Disponibil: http://particip.gov.md/public/files/strategia/Moldova_2020_proiect.pdf
4. MINISTERUL MUNCII, PROTECȚIEI SOCIALE ȘI FAMILIEI. Stimularea angajării tinerilor în cîmpul muncii: propunerea de politici publice. Chișinău, 2012, aprilie. 38 p. [accesat 25 mai 2013]. Disponibil: <http://www.mpsfc.gov.md/file/tratate/Stimulare.pdf>

Recomandat spre publicare: 20.11.2013